

ВІТАЛЬНІ СЛОВА

АПОСТОЛЬСЬКА НУНЦІАТУРА
В УКРАЇНІ

Київ, 23 жовтня 2012 року

№ 604/12

Шановний Пане Професоре!

Щиро дякую Вам за запрошення на Шосту міжнародну наукову конференцію з циклу “Україна і Ватикан”, присвячену темі “Україна і Ватикан: до і після Другого Ватиканського Собору”, що відбудеться в Житомирі 9-10 листопада.

Після одного року перебування в 2012 в Україні та різноманітних досвідів, я хотів би взяти участь у зустрічі, але — зважаючи на моє мовне обмеження — думаю, що для мене краще зачекати на публікацію актів конференції, щоб спокійно їх вивчити. Бажаю доброї праці всім її учасникам!

Коли зважити на часові рамки історії, то визначна подія Другого Ватиканського Собору припадає саме на середину радянського періоду в Україні. Отож тут, на цих землях, в переддень другої половини двадцятого століття, можна говорити про “темну ніч” для Католицької Церкви, як Греко-, так і Римсько-Католицької. Сьогодні, після п’ятидесяти років від моменту скликання цього історичного зібрання, дуже важливо та цікаво для мене особисто зібрати думки про вплив Собору на тогочасний світ, який був таким репресивним та закритим для свободи Євангелія.

Сердечно ще раз вітаю та бажаю всіх благ від Господа.

+ Архієпископ Томас Е. Галліксон
Апостольський Нунцій в Україні

Житомирський державний університет ім. І.Франка

Шановні учасники ювілейної наукової конференції – 50-річчя Другого Ватиканського Собору!

Цей захід проводиться в нашому університеті не тільки тому, що ми є одним із знаних в Україні осередків релігієзнавчої науки, а й тому, що Житомирщина є регіоном найбільш інтенсивного поширення на українських теренах римо-католицизму. Тут зосереджено 13% католицьких організацій з усіх 1104 зареєстрованих в 2012 році в Україні. Житомирщина знаходиться на третьому місці після Львівської (134) та Тернопільської (128) областей за кількістю громад РКЦ — 121. Тут нараховується найбільше католицьких монахів та недільних шкіл. Це зумовлено насамперед проживанням на Волинських землях, як і на Поділлі та Галичині, великої кількості поляків, які, як відомо, є послідовниками цієї конфесії. Науковці нашого університету досліджували раніше й досліджують нині історію католицизму на Волині, вплив його на духовне життя регіону, його непрості відносини із православ'ям тощо.

Житомирський державний університет має давні і славні традиції. Їх ми свято бережемо і приумножуємо. Потужний потенціал професорсько-викладацького складу, модернізована матеріально-технічна база, сучасні інноваційні технології навчання зробили наш університет одним із престижних навчальних закладів України. Його більш ніж 60-тисячна армія випускників працює в усіх куточках України, країн СНД та багатьох країнах далекого зарубіжжя. Серед них відомі вчені, письменники, історики, біологи, геологи, дипломати, менеджери освіти та науки, державні та політичні діячі. Завдяки їх діяльності та науковим досягненням вчених університету наш навчальний заклад цінують не лише на теренах України, а й далеко за її межами.

Не випадково Міжнародним Академічним Рейтингом популярності та якості університет визнаний “Символом класичної освіти” та нагороджений срібною медаллю “Слава на вірність Вітчизні”, є володарем Срібної Стели та Диплома якості. Діяльність університету відзначена

високими нагородами престижного рейтингу “Софія Київська”, а за рейтингом Ділових кіл України він входить до двадцяти кращих вищих навчальних закладів країни. За нашого випускника, який має глибокі фундаментальні знання, уміє швидко пристосовуватися до будь-яких змін, гнучкого, здатного працювати більш ніж в одній професійній позиції, зберігаючи самовладання в умовах невизначеності і абсолютної неясності, вже сьогодні бореться роботодавець.

Нинішні студенти університету отримують усе те, що відповідає вимогам моделі сучасного фахівця: глибокі фахові знання, вміння працювати з комп’ютером, знання однієї-двох іноземних мов. При бажанні вони мають можливість отримати дві-три робітничі професії (водія, гувернанта, секретаря керівника тощо). З першого курсу студенти залучаються до науково-дослідної роботи, продовжують навчання в магістратурі та аспірантурі, у майбутньому стають кандидатами та докторами наук. Рішенням Вищої Атестаційної Комісії України в університеті відкрита спеціалізована рада із захисту кандидатських дисертацій з релігієзнавства.

Університет сьогодні — це складна поліструктурна система, яка включає низку навчально-виховних, науково-виробничих комплексів, науково-дослідницьких центрів та інститутів, десятки лабораторій, багату бібліотеку, комп’ютерний центр, агробіостанцію, обсерваторію, інститут післядипломної освіти та інше. Далеко не кожен вищий навчальний заклад має такі можливості. Але ще серйознішими є наші плани, пов’язані з рухом до європейського освітнього простору. Зокрема — інформатизація системи управління університетом, створення електронної бібліотеки, забезпечення широкого доступу до системи Інтернет, вихід у міжнародну систему бібліотек, організація дистанційної форми навчання, перехід від модульно-рейтингової до кредитно-модульної системи навчання та багато іншого.

Наші доктори наук, професори, доценти, асистенти, співробітники — високі професіонали. За близькостолітньої діяльності університету у нього сформувалася висока викладацька культура. Тому у нас були, є і завжди будуть Короленки, Тени, Бондарчуки, Касименки... До нас приходили й приходять юнаки та дівчата, які хочуть стати висококласними фахівцями насправді, а не на папері. Якість і ще раз якість підготовки гарантує наш університет. У нас вчать ті, хто вміє і бажає вчитися, витримавши складні екзамени й високий конкурс. Тут не записуються на навчання. Сьогодні наш університет престижний, завтра він буде одним із числа найпрестижніших, а право навчатися в ньому буде великою честю.

Відкриваючи наукову конференцію “Україна – Ватикан: до і після Другого Ватиканського Собору”, я від імені колективу нашого університету вітаю Вас, її учасників, у наших стінах, бажаю плідної творчої праці. Такі конференції зближують не тільки науковців, а й ті наукові інституції, які їх організують і проводять. То ж я вітаю тут присутніх представників керівництва і Інституту філософії НАН України, і Прикарпатського університету й гадаю, що наша співпраця матиме продовження в наступному.

*Петро Саух,
ректор Житомирського
державного університету ім.І.Франка,
доктор філософських наук, професор*

Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Дорогі учасники наукової конференції, присвяченої 50-річчю Другого Ватиканського Собору!

Наш Інститут філософії імені Г.С.Сковороди Національної Академії наук України вже вшосте виступає співорганізатором конференцій циклу “Україна – Ватикан”. Одну з них ми провели навіть в Римі у мерії італійської столиці з відкриттям її очільником Синоду єпископів РКЦ архієпископом Миколою Етеровичем, при участі в її роботі низки католицьких єпископів.

Насамперед хочу відзначити актуальність заходу. Відомо, що відносини України і Ватикану в їх історії є надто складними і неоднозначними. Цю складність зумовлювала насамперед та конфесійна відмінність, яка ділила українців протягом століть їхньої історії. Саме на наших теренах чітко прослідковувалася, з одного боку, суперечність між православ'ям і католицизмом, а з другого – реально виявлялося прагнення усунути цей поділ християнства шляхом практичного утвердження унійної ідеї. Складність відносин “Україна-Ватикан” зумовлювалася також і тим, що українці у своїй історії фактично не мали своєї державності, їх терени були роздерті сусідами-загарбниками, насамперед Московією і Польщею, які репрезентували різні християнські конфесії, що, зрозуміло, вносило гостроту у сприйняття українцями Ватикану. При цьому відносини українського народу до Ватикану формувалися через посередній чинник, яким по-

ставав польський костел. А оскільки він активно і зримо підтримував польських колонізаторів, активно діяв на шляхах полонізації і католизації українців, то це формувало в останніх негативне ставлення до Апостольської Столиці, до її очільника Папи Римського, якого Тарас Шевченко назвав словами “чернець годований”. Насадження католицизму на українських теренах з боку костелу було пов’язане з прагненням знищити самобутню українську культуру, нашу духовність, принизити національну гідність українців.

Відтак вивчення історії відносин України і Ватикану має враховувати всі нюанси цієї історії і зорієнтовуватися на їх об’єктивне — причинне й історичне — висвітлення. При цьому треба віднаходити в цій історії і позитивні моменти, бо ж, визнаємо це, в цивілізаційній перспективі більш активне спілкування з католицизмом сприяло б історичному поступу українства, в’язало б його із здобутками європейської культури. Вважаю, що наша прив’язка до православ’я є однією із причин тієї історичної відсталості, яку мала донедавна Україна і в якій нас хочуть тримати й надалі, залучаючи до так званого московсько-православного кирилівського “руського мира”.

Водночас нам треба шукати підґрунтя і долати вияви тієї необґрунтованої упередженості щодо Ватикану й католицизму, яка формувалася у нас, українців, століттями на ґрунті православно-конфесійного несприйняття їх як в роки російсько-царського, так і московсько-радянського колоніального поневолення України і яка виражалася тоді лаконічною брутальною галанівською фразою “Плюю на Папу!”. Нам треба показувати необґрунтованість концепції якогось єдиного православного “руського мира” східнослов’янських теренів, обстоювати докорінну відмінність українського і московського православ’я, засвідчувати роль Московського Патріархату як явного союзника царизму і радянщини у формуванні навіть Леніним визнаної “тюрми народів”.

Другий Ватиканський Собор – то значима подія не тільки в історії католицизму, а й в історії всього християнства. Як на мене, він був зорієнтований насамперед на подолання тієї несучасності, яку відчувало живе християнство в особі такої його конфесії, як католицизм. Словом “аджорнаменто” можна висловити сутність Собору і його історичний наслідок. Саме це “аджорнаменто” сприяло тому, що католицизм став всесвітнім феноменом, перевалив за мільярд в кількості своїх послідовників. Православ’я, яке не зазнало його, яке чіпляється за традицію, зрештою, гадаю, буде приречене з часом на відхід в історію. Якийсь мислитель зауважив, що традиція – це кош-

мар, який тяжіє над головами живих людей. То ж ми маємо говорити тут не тільки про католицизм, а й про уроки Другого Ватиканського Собору для інших християнських конфесій. Минулу історію взаємин України і Ватикану ми маємо відтворювати не для копіювання в її вадах, доріканнях когось, а як урок для сьогодення і наступного часу. Ми маємо думати над тим, як ці відносини можуть позитивно слугувати нашому поступу, входженню України в європейський простір, здоланню нашої сліпої заангажованості лише на Схід, на Московське Православ'я. Другий Ватиканський Собор значимий також і в контексті толерантизації міжконфесійних відносин в Україні, виявлення позитиву його орієнтацій на формування здорової моралі, зрілої особистості, духовний поступ.

То ж від імені дирекції Інституту філософії і його релігієзнавчого підрозділу, від Української Асоціації релігієзнавців бажаю творчої вдачі шостій конференції циклу “Україна-Ватикан”.

*Анатолій Колодний,
заступник директора,
керівник Відділення релігієзнавства
Інституту філософії ім.Г.С. Сковороди НАН України,
доктор філософських наук, професор*

Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника

Вельмишановні учасники VI Міжнародної наукової конференції “Україна і Ватикан: до і після Другого Ватиканського Собору”!

Від імені наукової спільноти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника сердечно вітаю Вас з нагоди початку роботи вже шостої міжнародної конференції, яка проходить в рамках триваючого з 2008 року наукового проекту “Україна і Ватикан”. У 2007 році науковці Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника разом з провідними релігієзнавцями з Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАНУ при підтримці державних чинників та всіх небайдужих в Україні до її європейських устремлінь зініціювали без перебільшення історичний науково-політичний захід міжнародної ваги – проведення циклу міжнародних конференцій під загальним гаслом “Україна і Ватикан”. В рамках цієї ініціативи 26 листопада 2007 року в м. Івано-Франківську на базі Прикарпатського

національного університету імені Василя Стефаника відбувся Всеукраїнський науково-практичний колоквіум “Україна і Ватикан: стан і перспективи взаємин”.

Ідею проведення циклу науково-практичних конференцій, присвячених розгляду широкого кола проблем у взаєминах України та Ватикану, підтримали численні авторитетні державні, дипломатичні, наукові, освітні, церковні та громадські вітчизняні й міжнародні інституції.

Учасники колоквіуму були одностайними щодо необхідності подолання поширених стереотипів стосовно місця Ватикану в українському суспільстві та утвердженні історичної правди про відносини двох держав з метою покращення міжнародного іміджу України та налагодження добрих дипломатичних стосунків з Апостольською Столицею. Колоквіум засвідчив, що українська наука має певні досягнення в галузі вивчення давньої і непростой історії взаємин України й Ватикану, нинішнього стану міждержавних відносин та перспектив їх розвитку. Під час проведення колоквіуму були обговорені та прийняті концепція і програма циклу науково-практичних конференцій “Україна і Ватикан”. Вирішено першу з передбачених конференцій на тему “Українсько-ватиканські відносини в контексті суспільних і міжконфесійних проблем” (28 – 29 березня 2008 р.) провести в м. Івано-Франківську на базі кафедри релігієзнавства і теології Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника за участі Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ. В рамках даного проекту, окрім цієї конференції, було проведено ще чотири конференції циклу.

Загальнонаціональна актуальність задуманого науково-практичного проекту засвідчена вже самим переліком державних, дипломатичних, наукових, освітніх, церковних та громадських вітчизняних і міжнародних інституцій, які його реалізували і продовжують реалізовувати сьогодні на теренах України, як і нашої Івано-Франківської області. Окрім того, в науковому проекті вже взяли участь не лише провідні релігієзнавці, теологи, історики, політологи України, а й Італії, Австралії, Польщі, Балтії, Литви, Росії та інших країн.

Шоста Міжнародна конференція з циклу “Україна і Ватикан” задумана і відбувається в знаменний час – в дні п’ятидесятилітнього ювілею з дня початку роботи II Ватиканського Собору – епохальної події не лише церковно-релігійного, але й світового суспільно-політичного та культурного масштабу, що підтвердила уся світова історія після Собору, зокрема, і двадцять років незалежної України.

Обрана тема сьогоднішньої конференції є дуже вдалою рефлексією не лише на історичні події п'ятидесятилітньої давнини, але й надзвичайно повно і всебічно есплікується на церковно-суспільні проблеми сьогодення. Саме тому ця конференція послужить ще одним вагомим вкладом у подолання існуючих стереотипів щодо українсько-ватиканських взаємин. Це знайшло своє відображення у Програмі конференції, на якій увага зосереджена передусім на історичному, духовно-культурному, політичному, міжнародно-дипломатичному, богословсько-літургійному, виховному та церковно-канонічному аспектах проблем українсько-ватиканських відносин у контексті рішень II Ватиканського Собору. Для цього цілком слушно на дану конференцію винесений на обговорення широкий спектр важливих наукових, суспільних та міжконфесійних проблем, які мають на меті максимально широко дослідити ці відносини.

Подолання існуючих стереотипів в оцінці українсько-ватиканських взаємин є можливим, перш усього, через пізнання історичної правди про їх становлення, яка засвідчена численними історичними фактами тісних зв'язків України та українського християнства з Ватиканом.

Висловлюю щире подяку ректорату Житомирського державного університету імені Івана Франка за активну підтримку і допомогу у проведенні сьогоднішньої конференції і бажаю всім учасникам конференції плідної праці, нових творчих наукових здобутків на шляху поглиблення українсько-ватиканських взаємин, що послужить дальшому розвитку українських євроінтеграційних ініціатив.

*Ігор Цепенда,
ректор Прикарпатського національного університету
ім. В. Стефаника,
доктор політичних наук, професор*